

SANAYİCİNİN FİNANSMAN GİDERİ ARTTI

Hazırlayan: **Sercan AKINCI - Handan Sema CEYLAN**

"TÜRKİYE'NİN 500 BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU-2017" ARAŞTIRMASININ SONUÇLARINA GÖRE, TÜRKİYE'NİN EN BÜYÜK 500 SANAYİ KURULUŞU SON 13 YILIN EN YÜKSEK BÜYÜMESİNİ GERÇEKLEŞTİRDİ. 2017 YILINI YÜZDE 19 BÜYÜMEYLE KAPATAN SANAYİ DEVLERİNİN FİNANSMAN GİDERLERİ İSE YÜZDE 21.3 ARTARAK 35.2 MİLYAR TL'YE YÜKSELDİ. FİNANSMAN GİDERLERİNİN NET SATIŞLARA ORANI GERİLERKEN, SANAYİCİLER FAALİYET KÂRLARININ YÜZDE 49.8'İNİ FİNANSMAN GİDERLERİNE AYIRMAK ZORUNDA KALDI.

TÜRKİYE'NİN 500 BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU 2017

500 BÜYÜK ŞİRKETİN KARNESİ

	2017 (milyar TL)			2016'ya göre değişim
	500 BSK	491 ÖK	9 KK	500 BSK
Üretimden satışlar (net)	652.7	631.2	21.5	33.2
Net satışlar	735.7	710.6	25.1	7.5
İhracat (milyar \$)	64.5	63.6	862.9	17.0
Kâr-zarar toplamı (V.Ö.)	53.1	50.6	2.5	40.7
Toplam borçlar	447.2	421.8	25.4	18.0
Kısa vadeli borçlar	270.3	259.7	10.6	24.0
Uzun vadeli borçlar	176.9	162.1	14.9	9.9
Özkaynak	263.3	221.1	42.2	12.7
Aktif toplamı	710.5	642.9	67.7	16.0
Duran varlıklar	295.0	256.3	38.8	6.2
Ödenen faizler	17.0	16.2	761.2	55.4
Net katma değer (fak. fiy.)	100.9	95.6	5.3	28.4

istanbul Sanayi Odası'nın 1968'den bu yana aralıksız olarak açıkladığı "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2017" araştırmasının sonuçlarına göre 2017 yılında sanayinin zirvesinde 51.1 milyar TL'lik üretimden satışları ile yine TÜPRAŞ yer aldı.

İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçıvan tarafından açıklanan araştırmada İSO 500'ün üretimden satışlarının 2016'da yüzde 6.7'sini gerçekleştiren TÜPRAŞ, 2017 yılında ise bu oranı yüzde 7.8'e yükseltti. Ford Otomotiv 22.7 milyar TL'lik üretimden satışlarıyla ikinciliği korurken, üçüncü ise 2016 yılına göre üç basamak yükselen 17.8 milyar TL üretimden satışlarıyla Toyota Otomotiv oldu.

Üretimden satışlar yüzde 33.2 arttı

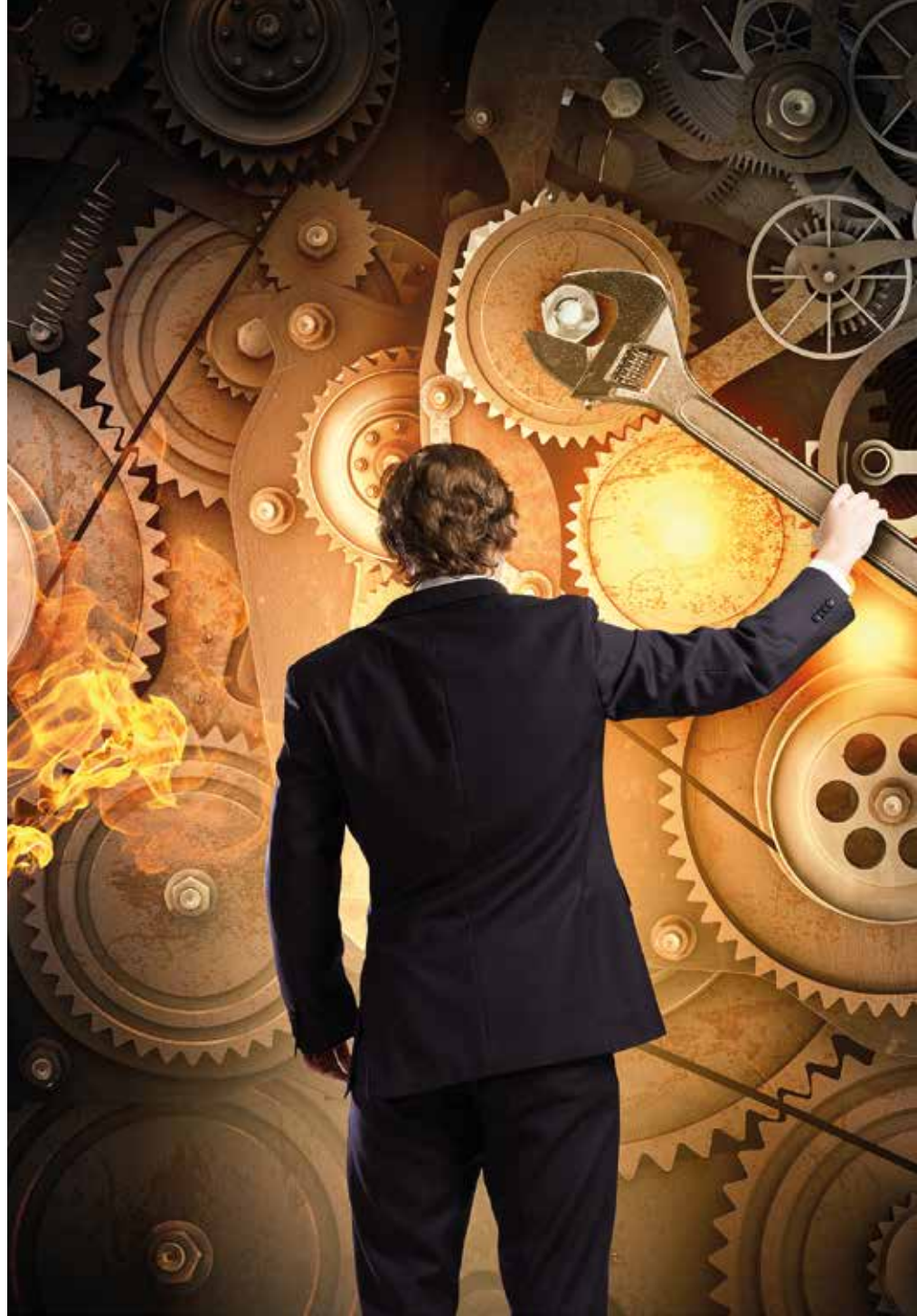
İSO 500'ün üretimden satışları 2017 yılında yüzde 33.2 artışla 490 milyar TL'den 653 milyar TL'ye çıkarak yüksek bir büyüme performansı gösterdi. Son üç yıldır İSO 500'ün üretimden satışlarında görülen zayıf büyüme, 2017 yılında yüzde 19'luk oranla yerini reel büyümeye bıraktı. Satışlardaki artışta iç ve dış talepteki büyümenin yanı sıra ihracat gelirlerinde etkili olan döviz kurlarındaki artış rol oynadı. Gerçekleşen büyüme oranı da İSO 500'de son 13 yılın en yüksek büyümesi olarak dikkat çekti.

İSO 500'ün ihracatı da yüzde 17 büyüyerek 64.5 milyar dolara yükseldi. Türkiye ihracat artışının üzerinde bir performans sergileyen İSO 500, 2017 yılında Türkiye ihracatının yüzde 41.1'ini ve sanayi ihracatının da yüzde 42.8'ini gerçekleştirdi.

Ağırlıklı olarak otomotiv ve demir çelik şirketlerinin yer aldığı İSO 500 Büyük'ün ilk 10 şirketinin toplam üretimden satışlar içinden aldığı pay 2016 yılında yüzde 25 iken, 2017 yılında yüzde 26.7'ye yükseldi.

Borçların payı yüzde 62.9'a çıktı

İSO 500'ün faaliyet kârı oranı sınırlı bir iyileşme ile yüzde 9.6 olurken, toplam faaliyet kârı mutlak büyüklüğü 70.6 milyar TL'ye yükseldi. Kârlılıkta temel belirleyici olmayı sürdüren finansman giderleri yüzde 21.3 artışla 29 milyar TL'den 35.2 milyar TL'ye çıktı. Finansman giderlerinin net satışlara oranı yüzde 5.2'den yüzde 4.8'e gerilese bile sanayici esas faaliyetinden kazandığının

yarısını finansman gideri olarak ödemeye devam etti. Sanayinin mevcut mali yapısı içinde faiz ve kur dalgalanmaları, sanayi sektöründe kârlılığı ve sermaye birikimini etkilemeye devam etti.

İSO 500'ün FAVÖK mutlak büyüklüğü yüzde 24.4 artarak 94.7 milyar TL'ye, vergi öncesi dönem kâr ve zarar toplamı da yüzde 40.7 artışla 53.1 milyar TL'ye çıktı. Borçlanma ile öz kaynakların dağılımını yansıtan kaynak yapısında, öz kaynaklar aleyhine bozulma eğilimi oldu. 500 devin toplam borçların payı 2017 yılında 1 puan

daha artarak yüzde 62.9'a yükselirken, öz kaynakların payı ise yüzde 37.1'e geriledi.

İSO 500'ün mali borçlarında artış geçen yıla göre biraz daha yavaşlamış olsa da reel olarak büyüme eğilimini sürdürdü ve yüzde 17.1 artışla 243 milyar TL oldu. Kısa vadeli mali borçların toplam mali borçlar içindeki payı da yüzde 37.8'den yüzde 41.9'a yükseldi. Kısa vadeli mali borç oranının dünya ortalaması yüzde 25'ler civarında iken, bu tablo sanayi sektörümüzün finansman yapısındaki negatif ayrışmanın sürdüğünü ortaya koydu.

Devreden KDV yükü 7.2 milyar TL'ye çıktı

Sanayicinin üzerindeki devreden KDV yükü bir önceki yıla göre yüzde 20 gibi ciddi bir oranda artarak 7.2 milyar TL'ye çıktı. Finansman konusunda sıkıntılı olan ve finansal kaynaklara ancak yüksek maliyetlerle ulaşabilen sanayici, önemli bir miktarı sıfır faiz ile devlete borç vermiş oldu. İSO 500'ün duran varlıkları 2017'de yüzde 41.5'e geriledi. 2017 yılında yatırım koşullarındaki göreceli iyileşmeye ve önemli yatırım teşvikleri verilmesine rağmen duran varlık yatırımları yeterli büyümeyi gösteremedi. İSO 500'de kâr eden kuruluş sayısı 392'den 422'ye yükseldi. Faiz, amortisman, vergi öncesi kâr eden firma sayıları ise 2017 yılında 488'e çıktı ve ölçülmeye başladığı son beş yıl içindeki en yüksek sayıya ulaştı.

Yaratılan katma değer itibarıyla en yüksek payı yüzde 39.9 ile son iki yılda olduğu gibi yine orta-düşük teknoloji yoğunluklu sanayiler aldı.

Ar-Ge harcamaları yüzde 23.7 arttı

Düşük teknoloji yoğunluklu sanayilerin payı 1.2 puan azalarak yüzde 36.2 oldu. Orta-yüksek teknoloji yoğunluklu sanayiler grubunun payı yüzde 19.5'ten yüzde 20.2'ye yükselirken, yüksek teknoloji yoğunluklu sanayiler grubunun payı ise yüzde 3.6 ile geçen yıla göre hemen hemen aynı kaldı.

İSO 500'de Ar-Ge yapan firma sayısı 239'dan 254'e yükseldi. Ar-Ge harcamaları yüzde 23.7 artarak 3.5 milyar TL'ye çıktı. Fakat üretimden satışlardaki hızlı yükselişin de etkisiyle Ar-Ge'ye ayrılan payın üretimden satışlara oranı yüzde 0.53'e geriledi. Ar-Ge harcamaları İSO 500'de 2015 yılında 0.74'lük pay ile zirve yaparken, 2016 verilerinde yüzde 0.57'ye düştüğü görülmüştü.

İlk 10 şirketin beşi otomotiv sektöründen

Bu arada İSO'nun araştırmasında üretimden satışlara bakıldığında TÜPRAŞ zirvedeki yerini korumaya devam etti. İlk 10 şirket arasındaki beş şirket ise otomotiv sektörünün oyuncularını. Listede ikinci sırada Ford Otomotiv, üçüncü sırada bir önceki yıla göre üç basamak yükselen Toyota yer aldı. Toyota'nın bu yükselişine sadece Türkiye'de ürettiği C-HR model hibrit ara-

ÜRETİMDEN SATIŞLAR (Milyon TL)

1	TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	51.143
2	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	22.669
3	Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş.	17.830
4	TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.	15.911
5	Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş.	15.673
6	Arçelik A.Ş.	12.582
7	İskenderun Demir ve Çelik A.Ş.	10.623
8	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	9.921
9	İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaştırma Sanayi A.Ş.	9.308
10	Hyundai Assan Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	8.361

İHRACAT (Milyon \$)

1	Ford Otomotiv	4.797
2	Toyota Otomotiv	4.594
3	Tofaş	3.270
4	Oyak-Renault	3.182
5	Tüpraş	2.786
6	Hyundai Assan	1.986
7	Arçelik A.Ş.	1.933
8	Adını açıklamadı	-
9	Adını açıklamadı	-
10	Bosch	1.053

KAR- ZARAR TOPLAMI (Vergi Öncesi) (Milyon TL)

1	TÜPRAŞ	4.178,2
2	Ereğli Demir ve Çelik	3.616,0
3	İskenderun Demir ve Çelik	3.371,9
4	Eti Maden İşletmeleri	1.800,2
5	PETKİM	1.679,4
6	Ford Otomotiv	1.331,7
7	Adını açıklamadı	-
8	TPAO	1.130,1
9	Adını açıklamadı	-
10	Adını açıklamadı	-

baları destek verdi. TOFAŞ'ın bu yıl listenin dördüncü sırasında, Oyak- Renault'un ise beşinci sırasında yer aldığı görüldü. Geçen yıl sekizinci sırada yer alan Hyundai ise bu yıl 10'uncu sırada kendine yer buldu.

İlk 10'a bakıldığında demir-çelik sektöründe faaliyet gösteren üç şirket bulunuyor. Bunlar yedinci sırada yer alan İskenderun Demir ve Çelik, sekizinci sırada yer alan Ereğli Demir ve Çelik ile dokuzuncu sırada yer alan İçdaş Çelik.

Listede bu yıl 18'inci sırada yer alan EÜAŞ Elektrik Üretim AŞ 5 milyar 203 milyar liralık üretimden satış rakamıyla en kamu kurumları arasında ilk sırada yer aldı. Şirket geçen yıl yedinci sıradaydı.

Özkaynağının dört katı kadar borçlu sektör var

Araştırmanın sektörel finansal oranları incelendiğinde; toplam borçların özkaynağının dört katına yaklaşan sektörler olduğu görülüyor. Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatçılarında toplam borçların özkaynağa oranı yüzde 395.7 seviyesine ulaşırken, mobilya hariç ağaç ürünleri imalatçılarında bu oran yüzde 294.8 olarak gerçekleşti. Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünler üreticilerinin toplam borçları ise özkaynaklarının üç katından fazla.

Araştırma sanayi devlerinin 2017'de makine ve teçhizat yatırımlarının zayıfladığını ortaya koyuyor. Şirketlerin duran varlıkları 2015 yılında yüzde 46.3 yükseldikten sonra 2016 yılında yeniden 45.3'e geriledi. 2017 yılında ise bu oran yüzde 41.5'e indi. 2017 yılında önemli yatırım teşvikleri verilmesine rağmen duran varlık yatırımları sınırlandı.

500 büyüğün 317'si Anadolu firmalarından

Diğer yandan Türkiye sanayisinin devler ligine Anadolu damgasını vurdu. 500 büyüğün 317'si Anadolu firmalarından oldu. Türkiye'nin 11 kenti firma sayılarını yükseltirken, 10 şehir düşüş gözlendi. 16 kent tek firma ile temsil edildi. Isparta ise listeye veda etti.

Anadolu firmaları, sanayinin devler liginde sayılarını artırmaya devam ediyor. 2017 verilerine göre İstanbul Sanayi Odası (İSO) tarafından açıklanan "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" listesinde bu yıl 317 firma yer aldı. Geçen yıl bu rakam

LİSTEYE YENİ GİRENLER

99	Kayseri Şeker Fabrikası A.Ş.
107	Tosyalı Filmaşın ve İnşaat Demir Üretim Sanayi A.Ş.
126	Pro Yem San. ve Tic. A.Ş.
136	Keskinoğlu Tavukçuluk ve Damızlık İşletmeleri San. Tic. A.Ş.
145	Atakaş Çelik San. ve Tic. A.Ş.
156	İstanbul Denizcilik Gemi İnşa San. ve Tic. A.Ş.
177	Schneider Elektrik San. ve Tic. A.Ş.
195	Net Haddecilik San. ve Tic. Ltd. Şti.
202	OMV Samsun Elektrik Üretim San. ve Tic. A.Ş.
340	Silopi Elektrik Üretim A.Ş.
350	Nurol Makina ve Sanayi A.Ş.
354	Esen Plastik San. ve Tic. A.Ş.
367	Astor Transformator Enerji Turizm İnşaat ve Petrol San. Tic. A.Ş.
386	Tosçelik Spiral Boru Üretim Sanayi A.Ş.
412	Kimteks Poliüretan Sanayi ve Ticaret A.Ş.
413	CW Enerji Mühendislik Tic. ve San. A.Ş.
437	Rollmech Automotive A.Ş.
455	Europap Tezol Kağıt San. ve Tic. A.Ş.
472	Batıbeton Sanayi A.Ş.
488	Ulaş Gıda Un Tekstil Nakliye Tic. ve San. A.Ş.
497	İşbir Sentetik Dokuma Sanayi A.Ş.

309'du. İstanbul ise kan kaybını sürdürerek, bu yıl listede geçen seneye göre 6 firma eksikle 174 şirketin temsili ile yer alıyor. Listenin parlayan yıldızı Ege oldu. Ege Bölgesi Sanayi Odası'na (EBSO) bağlı 40 firma listede boy gösterdi. Geçen yıl bu rakam 36'ydı.

Listenin EBSO'ya bağlı ilk üçü PETKİM, İzmir Demir Çelik ve BMC sıralamada üst basamaklara tırandılar. 354'üncü sıradaki Esen Plastik San. ve Tic. AŞ, 455'inci sıradaki Europap Tezol Kağıt San. ve Tic. AŞ ve 472'nci sıradaki Batıbeton Sanayi AŞ İzmir'den listeye bu yıl giren firmalar oldu. 109'uncu sıradaki Ravago Petrokimya Üretim AŞ ise geçen yıl İstanbul olan oda kaydını bu yıl Ege'ye taşıyarak listenin İzmirli firmalarından biri oldu. Hatay da demir çelik sektöründeki yükselişin rüzgarıyla listenin yıldız kentlerinden biri oldu. Geçen yıl şehrin sanayi ilçeleri Dörtöyl ve İskenderun'dan toplam 10 firma yer alıyordu. Bu yıl rakam 13'e çıktı. Üstelik Hatay'ın firmaları listede de yerlerini yukarılara taşındılar.

Nevşehir ve Şırnak ilk kez listede

2014 yılından bu yana düzenli bir şekilde listedeki firma sayısını artıran Gaziantep ise bu yıl frene bastı. Gaziantep'in 26 olan firma sayısı bu sene açıklanan listede 24'e

İSO 500'DE EN FAZLA YÜKSELENLER

2017	2016	KURULUŞLAR	DEĞİŞİM
212	499	Sıddık Kardeşler Haddecilik San. Tic. Ltd. Şti.	287
236	473	Anadolu Cam Sanayii A.Ş.	237
68	240	Gram Altın Pazarlama San. ve Tic. A.Ş.	172
285	452	Arslan Alüminyum A.Ş.	167
339	485	Tufan Endüstri Demir Çelik San. ve Tic. A.Ş.	146
91	221	Limak Çimento San. ve Tic. A.Ş.	130
313	433	Özer Metal Sanayi A.Ş.	120
165	278	Ege Çelik Endüstrisi San. ve Tic. A.Ş.	113
348	459	Midat Kablo San. ve Tic. A.Ş.	111
114	215	Asil Çelik San. ve Tic. A.Ş.	101

geriledi. Ancak daha büyük bir gerileme Konya'dan geldi. Geçen yıl dokuz firma ile listede yer alan Konya'nın bu yıl firma sayısı neredeyse yarı yarıya azalarak beşe düştü. Karaman'da kan kaybeden kentlerden biri

oldu. Üç firma ile listede temsil edilen kent bu sene sadece 169'uncu sıradan 181'inci sıraya gerileyen Bifa Bisküvi ve Gıda Sanayi AŞ ile temsil edildi.

Şırnak ve Nevşehir, bu yıl ilk defa sa-

nayinin devler ligine çıktı. Şırnak'tan Silopi Elektrik Üretim AŞ, listeye 340'inci sıradan 'merhaba' dedi. Nevşehir'de de Nev Saç Metal Sanayi İnşaat Nakliye ve Tic. Limited Şirketi listeye 411'inci sıradan girdi.